

ДОБРОВІЛЬНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНО АКТИВНОГО НАСЕЛЕННЯ

Незважаючи на те, що Україна є державою з повним соціальним забезпеченням, функціонуюча система соціального захисту населення не відповідає потребам, не здатна адекватно реагувати на сучасні виклики і, відповідно, не в змозі забезпечити захищеність населення від соціальних ризиків та необхідний рівень його матеріального добробуту, а також розвиток людського капіталу. І як результат, середня тривалість життя в Україні на п'ять років нижча, ніж у європейському регіоні, і на дев'ять років нижча, ніж у країнах Європейського Союзу.[2] За даними Державної служби статистики лише 15 % загальної кількості громадян України є старшими за 65 років. Крім того, за роки незалежності (з 1991 р. — початок 2014 р.) Україна втратила 6,518 млн населення. За станом здоров'я громадян у рейтингу країн світу, визначеному Агенством Bloomberg у 2013 році, Україна посідає одне з найнижчих рейтингових місць у європейському регіоні — 99 місце серед 145 країн (Грузія — 71 місце, Вірменія, Латвія — 79, Литва — 81, Таджикистан — 84, Узбекистан — 85, Азербайджан — 87, Республіка Білорусь — 91, Російська Федерація — 97).

Не менш важливими є невирішені такі проблеми, як: неспроможність фондів соціального страхування самостійно виконувати покладені на них фінансові зобов'язання, низька якість соціальних послуг на місцевому рівні, нерівномірне розташування суб'єктів надання соціальних послуг, нераціональність механізму фінансування соціальних програм, відсутність механізму оцінки потреб споживачів соціальних послуг. Зазначене підтверджує актуальність питання щодо реформування системи соціального захисту шляхом впровадження в Україні системи добровільного соціального страхування.

Обов'язком кожної соціальної держави є забезпечення ефективного функціонування системи соціального захисту населення від соціальних ризиків шляхом закріплення соціальних гарантій та стандартів, здійснення регулювання та контролю за фінансу-

ванням соціальних програм. Відповідно, добровільне соціальне страхування, яке має договірну основу, є доповненням до обов'язкового і передбачає підвищення ефективності соціального захисту економічно активного населення від соціальних і професійних ризиків.

Система добровільного соціального страхування є одночасно і обов'язковою, оскільки передбачає державне регулювання при визначенні об'єму гарантованих програм страхування, і добровільною, оскільки участь у даній системі передбачає право вибору застрахованого.

Дослідження страхового ринку України дає можливість зробити висновок про те, що значна частина ознак обов'язкового соціального страхування характерна для страхування життя, страхування від нещасних випадків і медичного страхування. Незважаючи на те, що в Україні ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків, кількість страхових компаній має тенденцію зменшуватись. Таким чином, за 9 місяців 2016 року порівняно з аналогічним періодом 2015 року кількість компаній зменшилася на 45 страхових компаній [1]. Важливою причиною низького попиту на добровільне соціальне страхування є відсутність довіри у населення до страхових компаній, а також їх низька фінансова спроможність.

Не викликає сумніву й той факт, що однією з найважливіших функцій страхування повинен бути соціальний захист населення. Відповідно, головним напрямом удосконалення функціонування системи соціального страхування є досягнення відповідності між соціальними внесками і потребами застрахованих осіб при настанні соціальних ризиків. Реалізація зазначеного можлива у випадку створення стимулів участі працівників і роботодавців у системі добровільного соціального страхування. Крім того, державне соціальне страхування повинно мати місце в соціальному пакеті працівника, а також бути включеним до Соціального кодексу підприємства. Не менш важливим є зазначення в колективному договорі обов'язків роботодавців щодо здійснення добровільного соціального страхування всіх працівників, а в трудовому — умов призначення і розмір страхових виплат.

Для забезпечення ефективності функціонування системи добровільного соціального страхування необхідно перш за все деталізувати на законодавчому рівні обов'язки держави щодо надання безкоштовних соціальних послуг, які відповідають потребам населення; створити сприятливі умови для розвитку добровільно-

го соціального страхування: затвердити програми стратегічного розвитку даного виду страхування, законодавчо закріпити соціально-економічні стимули розвитку, створити організаційну структуру функціонування системи, підвищити рівень довіри серед населення, збільшити попит на види добровільного соціального страхування.

Отже, запровадження добровільного соціального страхування є об'єктивною необхідністю, що дасть можливість не лише мінімізувати соціальні та професійні ризики, а й забезпечить реалізацію принципу соціальної справедливості в системі соціального захисту економічно активного населення.

Література

1. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2016 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/sk_1%D0%86%D0%86_2016.pdf — Назва з екрану. — Дата звернення: 18.03.2017

2. Постанова Верховної Ради України Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про реформу охорони здоров'я в Україні» від 21 квітня 2016 року № 1338-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1338-19> — Назва з екрану. — Дата звернення: 11.05.2016

УДК 35:304.4

Березинець А.В.,

аспірант кафедри економіки та управління,
Університет банківської справи

ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Визначальним елементом внутрішньої політики кожної держави є її соціальна політика, яка являється складовою загальної політики, втіленою в заходи соціально-економічного розвитку. Соціальна політика базується на відповідному рівні економічного розвитку і має бути адекватною стану економіки, а ігнорування соціальних проблем може призвести до значних економічних втрат. Реалізація соціальної політики базується на задоволенні матеріальних, культурних і духовних потреб, формування всебічно й гармонійно розвинених членів суспільства будь-якої держави [1, с. 73].